

Навчальна дисципліна «Спортивна боротьба» у підготовці магістрів з фізичної культури і спорту

Шандригось В.І.

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Анотація. В статті розкрито структуру та зміст навчальної дисципліни «Спортивна боротьба» для магістерського рівня підготовки з спеціальності 017 Фізична культура і спорт в Тернопільському національному педагогічному університеті імені В. Гнатюка. Окреслено перспективи впровадження даної дисципліни.

Ключові слова: магістр, спортивна боротьба, фізична культура і спорт, навчальна дисципліна, змістовний модуль.

Вступ. Система підготовки фахівців з фізичної культури і спорту на рівні магістра повинна здійснюватися до сучасних вимог держаного рівня. Магістратура є другим рівнем вищої освіти, де на перший план виходить технологія: навчання фізкультурно-спортивним видам, спортивного тренування, підготовки спортсменів, засвоєння професійних умінь проведення академічних занять з спортивно-педагогічних дисциплін, тренувальних занять, спортивних змагань, планування і контролю. Поряд з навичками проведення практичних і теоретичних занять відбувається засвоєння умінь науково-дослідної роботи. Акцент робиться на особливостях роботи у ЗВО (Ананченко, Єрмаков, & Бойченко, 2016). Вище зазначене дозволяє забезпечити досягнення мети системи вищої освіти – підготовки професіоналів для роботи у галузі фізичної культури і спорту (Бойченко, 2017; Костюкевич, Шинкарук, Воронова, & Борисова, 2017; Савченко, & Долбишева, 2011; Черненко, & Бойченко, 2017).

На сьогодні у вітчизняній науці обмежена кількість досліджень, що пов'язані з вивченням досвіду професійної підготовки магістрів з фізичної культури і спорту. Однак, необхідно зазначити, що у наукових працях представлені питання щодо структури та змісту навчальних дисциплін: «Професійна майстерність тренера» (Бріскін, Передерій, & Пітин, 2010); «Загальні основи неолімпійського спорту» (Савченко, & Долбишева, 2011); практика-стажування магістрів (Матвеев, & Крапивницкая, 2011), «Професійний спорт» (Борисова, & Матвеев, 2012); «Моделювання і прогнозування у спорті» (Шандригось, & Шандригось, 2018a); науково-педагогічної практики (Шандригось, & Шандригось, 2018b).

Тому, актуальність даного дослідження пов'язана з переглядом системи підготовки та перепідготовки даних фахівців відповідно до впровадження в навчальний процес ТНПУ імені В. Гнатюка дисципліни «Спортивна боротьба» і розробки відповідного навчально-методичного забезпечення, що, в свою

чергу, підвищить рівень інтелектуальності, теоретичної освіченості та адаптованості до сучасних вимог індустрії спорту майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту.

Мета дослідження – дослідити науково-методичне підґрунтя запровадження навчальної дисципліни «Спортивна боротьба», її структуру та зміст.

Методи дослідження: метод системного аналізу; метод аналізу та узагальнення документальних матеріалів; метод первинного вітчизняного досвіду; метод порівняння та абстрагування.

Результати дослідження та їх обговорення. Запровадження дисципліни «Спортивна боротьба» у навчальний процес Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (ТНПУ) здійснюється на підставі рішення Вченої ради, протокол № 9 від 28 березня 2017 р. Дана дисципліна входить до циклу професійної підготовки освітньої програми і її впровадження обумовлюється сучасними вимогами до фахівця галузі фізичної культури і спорту.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Спортивна боротьба» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 017 Фізична культура і спорт (Шандригось, 2018).

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретико-методичні основи спортивної боротьби.
2. Основи техніки і методики навчання спортивної боротьби.

Метою викладання навчальної дисципліни «Спортивна боротьба» є забезпечення теоретичних знань і професійно-педагогічних навичок, необхідних для викладання спортивної боротьби у навчальних закладах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Спортивна боротьба» є:

- засвоєння теоретичного курсу, що включає: історичні відомості з розвитку боротьби; аналіз видів спортивної боротьби; техніку безпеки і правила поведінки учнів на заняттях зі спортивної боротьби; місця занять, обладнання та інвентар; попередження перенапружень, травм і захворювань під час занять боротьбою; основні терміни, поняття боротьби, класифікацію видів боротьби; навчання основам техніки спортивної боротьби;
- оволодіння основними вправами і положеннями борця; простими формами боротьби; іграми на заняттях зі спортивної боротьби, основними елементами технічних дій у партері та стійці; методикою виявлення та виправлення помилок при виконанні вправ і технічних дій; страхуванням і допомогою при виконанні спеціальних вправ і прийомів; правилами змагань з боротьби, елементами суддівства;
- самостійне вивчення програмного матеріалу за рекомендованою літературою та інформаційними ресурсами, виконання домашніх завдань; участь в організації і проведенні змагань у ЗВО;
- виховання зацікавленості до систематичних занять фізичною культурою і спортом через заняття спортивними видами боротьби.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістранти повинні знати: історичні відомості з розвитку боротьби; техніку безпеки і правила поведінки учнів на заняттях зі спортивної боротьби; основні терміни, поняття боротьби, класифікацію видів боротьби; місця занять, обладнання та інвентар; попередження перенапружень, травм і захворювань під час занять боротьбою; особливості навчання основам техніки спортивної боротьби.

Уміти: виконувати основні вправи і положення борця; прості форми боротьби; ігри на заняттях зі спортивної боротьби, основні елементи технічних дій у партері та стійці; володіти методикою виявлення та виправлення помилок при виконанні вправ і технічних дій; страхуванням, самострахуванням і допомогою при виконанні спеціальних вправ і прийомів; правилами змагань з боротьби, елементами суддівства.

Курс «Спортивна боротьба» є вибірковою навчальною дисципліною і представлений у циклі професійної підготовки ОПП. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години, 3 кредити ECTS. Підсумкова атестація здійснюється у формі заліку. Програма занять включає лекційний курс, практичні заняття, самостійну роботу. Формування знань з навчальної дисципліни «Спортивна боротьба» повинно здійснювати на підставі міжпредметних зав'язків та накопичених знань отриманих магістрантом раніше.

Відповідно до першого модуля «Теоретико-методичні основи спортивної боротьби» магістрантам необхідно опанувати питання, що пов'язані з: історією розвитку боротьби; еволюцією правил спортивної боротьби; основними поняттями спортивної боротьби; термінологією, класифікацією і систематикою видів спортивної боротьби; організацією і змістом занять з спортивної боротьби.

Другий змістовний модуль «Основи техніки і методики навчання спортивної боротьби» обумовлюється формуванням системи знань і вмінь з: основ техніки і методики навчання; ігор на заняттях зі спортивної боротьби; організації і проведення змагань; правил змагань і практики суддівства.

У процесі опанування програми дисципліни «Спортивна боротьба» у магістра з фізичної культури і спорту формується обсяг знань та вмінь щодо вирішення певних професійних завдань з урахуванням загальнокультурних і професійних компетенцій, що розкриті у освітній програмі підготовки магістра з спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Висновки.

1. Відповідно до сучасних вимог індустрії спорту виникає необхідність в удосконаленні системи підготовки фахівців зі спорту, тому актуальність полягає у впровадженні дисципліни «Спортивна боротьба» у навчальний процес ЗВО.

2. Перспектива впровадження дисципліни «Спортивна боротьба» обумовлюється необхідністю та систематизацією формування знань та підвищенню вимог до магістра з фізичної культури і спорту. Опанування

знаннями і вміннями з спортивної боротьби, на рівні з іншими фаховими дисциплінами, дозволить майбутньому фахівцю зі спорту бути більш освіченим у теоретичному плані та адаптованим до практичної діяльності відповідного до сучасного розвитку суспільства.

Перспективами подальших досліджень є розробка електронного комплексу навчально-методичного забезпечення з дисципліни «Спортивна боротьба», впровадження його в навчальний процес підготовки магістрів, визначення його ефективності щодо формування освіченого фахівця з фізичної культури і спорту.

Література:

Ананченко, К. В., Єрмаков, С. С., & Бойченко, Н. В. (2016). «Загальний курс Бойові мистецтва у ВНЗ при підготовці фахівців з фізичної культури і спорту». *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*, (139 (1)), 275-279.

Бойченко, Н. В. (2017). «Оздоровчий вплив засобів східних єдиноборств на організм студенток ВНЗ». *Єдиноборства*, 26-30.

Борисова, О. В. & Матвеев, С. Ф. (2012). «Проблемы и пути их решения на примере учебной дисциплины «Профессиональный спорт»». *Матер. междунар. науч.-практ. конф. по проблемам физической культуры и спорта государств-участников СНГ*, Ч. 2, 272-275.

Бріскін, Ю., Передерій, А., & Пітин, М. (2010). Удосконалення структури та змісту навчальної дисципліни «Професійна майстерність тренера». *Фізична активність, здоров'я і спорт*, № 1, 74-79.

Костюкевич, В. М., Шинкарук, О. А., Воронова, В. І., & Борисова, О. В. (2017). *Основи науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти за ступенями магістра та доктора філософії (спеціальність: 017 Фізична культура і спорт): навчальний посібник*. КНТ, Київ.

Матвеев, С. Ф. & Крапивницкая, Т. А. (2011). «Структура стажировки магистров в Национальном университете физического воспитания и спорта Украины». *Материалы международного конгресса «Спорт для всех»*, 90-93.

Савченко, В. Г., & Долбишева, Н. Г. (2011). *Професійна діяльність магістрів з олімпійського спорту*. Дніпропетровськ.

Черненко, В. А., & Бойченко, Н. В. (2017). «Самозащита как предмет изучения в ВУЗах Украины». *Єдиноборства*, 64-67.

Шандригось, В. І. (2018). «Спортивна боротьба». *Програма навчальної дисципліни підготовки магістра спеціальності 017 Фізична культура і спорт*. ТНПУ ім. В. Гнатюка, Тернопіль.

Шандригось, В. І., & Шандригось, Г. А. (2018а). «Навчальна дисципліна «Моделювання і прогнозування в спорті» у підготовці магістрів зі спорту». *Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту*, 118-122.

Шандригось, В. І., & Шандригось, Г. А. (2018б). «Науково-педагогічна практика у підготовці магістрів з фізичної культури і спорту». *Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи*, 148-150.

Відомості про автора:

Шандригось Віктор Іванович –

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, майстер спорту
України з вільної боротьби

<http://orcid.org/0000-0002-1511-4559>

E-mail: shandrygos.v@gmail.com

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Надійшла до редакції 10.01.2019 р.